

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ

Цекот А.В., Грицай Н.Б.

Сучасне суспільство потребує людей, які вміють нешаблонно мислити, здатні до креативних ідей та нестандартного розв'язання життєвих ситуацій. Креативність є одним із наскрізних умінь випускників закладів загальної середньої освіти, що передбачає «творче мислення, продукування нових ідей, добросчесне використання чужих ідей та їх доопрацювання, застосування власних знань для створення нових об'єктів, ідей, умінь випробувати нові ідеї» [2].

Креативність є важливою навичкою випускників шкіл у сучасному світі, оскільки вона є чинником успішності. Прогресивні компанії, підприємства та організації постійно шукають нові ідеї та інновації для вдосконалення своїх продуктів і послуг. Це зумовлює потребу у фахівцях, які здатні мислити творчо та знаходити нестандартні рішення.

Крім того, креативність надзвичайно цінна для розвитку навичок міжособистісного спілкування, умінь працювати в команді, а також для самовираження, саморозвитку та самореалізації особистості.

Проблему розвитку креативності учнів в Україні досліджували О. Антонова, Н. Булка, В. Павленко, С. Терещенко, Л. Шрагіна [1; 4; 5] та ін.

Мета статті: з'ясувати можливості розвитку креативності школярів на уроках біології і екології.

Загальновідомо, що креативність – це здатність генерувати нові та оригінальні ідеї, погляди, концепції та рішення, які відрізняються від стандартних або традиційних, є корисними та цінними для суспільства.

Креативність передбачає вміння розглядати проблеми з різних точок зору, мислити нестандартно та висловлювати нові ідеї. Це може допомогти вирішувати складні проблеми, стимулювати інновації.

Хоча креативність є природною здатністю людини, її можна розвивати за допомогою різноманітних методів та прийомів навчання.

Уроки біології і екології в старшій школі спрямовані на формування цілої низки компетентностей та наскрізних умінь, з-поміж яких розвиток креативності відіграє неабияку роль.

Зокрема, у підручниках «Біологія і екологія» для 10 класу передбачено виконання учнями творчих завдань:

1. «Схарактеризуйте особливості організації представників різних доменів організмів за такими ознаками: наявність ядра, особливості організації генів, особливості будови клітинної оболонки» [3, с. 51].

2. «В Інтернеті знайдіть кладограму вищих рослин та з допомогою вчителя чи вчительки проаналізуйте її» [3, с. 56].

3. «Чим зумовлено існування мінімального та максимального розмірів бактеріальної клітини?» [6, с. 35] тощо.

Є ще багато інших вправ, які можна використовувати для розвитку креативності учнів. Наприклад, розв'язування проблем з екології. Це може бути завдання на створення плану дій для врегулювання проблем екології в певному місті чи селищі, використовуючи знання про екосистеми.

Вияву творчих здібностей учнів сприяють такі інтерактивні вправи, як «мозковий штурм», створення асоціацій («асоціативний куш») та ін.

Цікавим є створення креативних проєктів, в яких учні застосовують знання з біології і екології для розв'язання практичних проблем.

Отже, креативність є важливою навичкою випускників шкіл у сучасному світі. Вона може допомогти їм знайти роботу в інноваційних галузях, розвивати соціальні та міжособистісні навички, знаходити задоволення в самовираженні та самореалізації.

Саме тому розвиток креативності старшокласників – обов'язкова умова навчання біології та екології. Використання творчих завдань, впровадження інноваційних методів і технологій сприяють удосконаленню творчих здібностей учнів і розвитку їхнього творчого потенціалу.

Перспективами подальших досліджень передбачено розроблення та групування авторських завдань для розвитку креативності школярів на уроках біології і екології.

Список використаних джерел

1. Антонова О. Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. *Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі*: монографія / за ред. О.А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. Івана Франка, 2012. С. 14–41.
2. Державний стандарт базової середньої освіти (2020 р.). URL: <https://bit.ly/42ePsRA> (дата звернення: 01.04.2023 р.)
3. Остапченко Л.І., Балан П.Г., Компанець Т.А., Рушковський С.Р. Біологія і

екологія (рівень стандарту): підручн. для 10 класу закл. заг. сер. освіти. К.: Генеза, 2018. 192 с.

4. Павленко В. В. Розвиток креативності молодших школярів як педагогічна проблема. *Проблеми освіти*: наук.-метод. зб. 2015. № 85. С. 152–158.

5. Павленко В. В. Креативність: сутнісна характеристика поняття. *Креативна педагогіка*: наук.-метод. журнал. 2016. № 11. С. 120–131.

6. Шаламов Р.В., Носов Г. А., Каліберда М. С., Комісаров А. В. Біологія і екологія (рівень стандарту): підручн. для 10 класу закл. заг. сер. освіти. Х.: Соняшник, 2018. 312 с.

ПРИРОДООХОРОННИЙ СТАТУС ПТАХІВ ВІДКРИТИХ ПРОСТОРІВ ТЕРНОПІЛЬСЬКОГО ПЛАТО ЗАХІДНОГО ПОДІЛЛЯ

Черевко С., Шевчик Б.В

Тенденції прогресуючої екологічної кризи не лише в Україні, а й світі, розв'язана росією війна проти нашої держави, зумовлюють необхідність перегляду існуючих і пошуку нових підходів до охорони, збалансованого використання та відтворення біорізноманіття, у тому числі й тваринного світу. Перед Україною, як державою, що прагне стати повноцінним суб'єктом європейського співтовариства, постають важливі виклики, зокрема, пов'язані з необхідністю охорони довкілля та забезпечення екологічної безпеки, як невід'ємної умови сталого економічного та соціального розвитку. На превеликий жаль, слід констатувати, що наслідком надмірної експлуатації природних ресурсів і погіршенням стану навколишнього природного середовища є збільшення кількості видів тварин, які перебувають під загрозою зникнення, зменшення чисельності деяких видів мисливських тварин, катастрофічне зменшення запасів водних біоресурсів, знищення середовищ існування диких тварин, що у свою чергу, потребує невідкладного реагування з боку держави, спрямованого на припинення означених негативних процесів.

Охорона тваринного світу включає систему правових, організаційних, економічних, матеріально-технічних, освітніх та інших заходів, спрямованих на збереження, відтворення та раціональне використання об'єктів тваринного світу. Метою роботи стала необхідність вивчення природоохоронного статусу птахів відкритих просторів Тернопільського плато Західного Поділля.

Виявлені у регіоні види (n = 37; 97,4 %) занесені до одного з найвагоміших документів міжнародної системи охорони природи –